

LES publicacions del CEL'H

Miguel Solana
Geògraf i membre del CEL'H

El CEL'H té com a objectiu central la ciutat de l'Hospitalet i el seu context comarcal i metropolità dintre de Catalunya. Com queda exposat en altres apartats d'aquest número monogràfic de celebració del 25è aniversari, ha donat suport a la investigació, el coneixement i la defensa del patrimoni de la ciutat de l'Hospitalet, generant i desenvolupant, amb els diferents agents de la ciutat, processos de difusió i dinamització per donar a conèixer i potenciar aquest patrimoni. I ha tingut també com a objectiu afavorir el debat, l'opinió i la reflexió sobre la ciutat mitjançant activitats, seminaris i jornades. Un dels aspectes centrals de la seva activitat, per tant, ha estat el foment de la recerca i les publicacions sobre temes locals.

Al llarg d'aquests 25 anys s'ha anat definint una línia editorial i una sèrie de formats per donar cabuda a recerques i reflexions sobre diversos aspectes de la història i la societat hospitalenca. A la revista *Quaderns d'Estudi*, que va néixer l'any 1987 i que es configura com una publicació amb vocació de periodicitat anual per donar difusió a recerques i estudis en forma d'articles, es va sumar l'any 2000 l'inici d'una nova línia de publicacions que, sota el títol de «Recerques», ha permès difondre de manera més completa estudis sobre la ciutat. La constitució d'un consell de redacció, vinculat als *Quaderns d'Estudi*, ha permès consolidar aquesta revista i l'han dotada d'una sèrie de mecanismes –normes d'edició i revisió dels textos– que permeten assegurar la rigorositat dels continguts i dels formats, en la línia que marquen les publicacions científiques. Juntament amb l'edició d'aquests materials, se n'ha volgut donar la màxima difusió a través de presentacions públiques organitzades en diversos espais de la ciutat –normalment buscant la relació entre la publicació i aquell o aquells barris on s'ha realitzat la presentació– i en col·laboració amb entitats i institucions hospitalenques.

A continuació fem un repàs cronològic de la producció bibliogràfica del CEL'H al llarg d'aquests 25 anys.

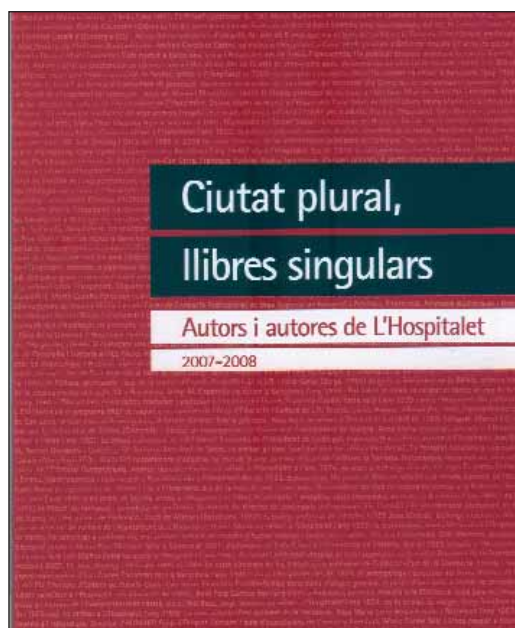
El primer estudi que va néixer paral·lelament a la constitució del Centre va ser la *Bibliografia sobre l'Hospitalet*, de Jaume Botey i Joan Camós (1985), que tenia com a objectiu recuperar i sistematitzar les referències bibliogràfiques dels estudis –força nombrosos, ja que es recullen en aquesta bibliografia 650 títols aproximadament i

Des del començament, els membres del CEL'H han menat una intensa activitat en el terreny de la publicació d'estudis i recerques. Pòster de difusió, Nadal de 1986. (Fot. JAV)

més de 300 autors i autores- que s'havien realitzat sobre la ciutat, però que no comptaven fins al moment amb una bibliografia única i conjunta, un material útil per als investigadors i, en general, per a totes aquelles persones interessades a conèixer la història de l'Hospitalet. L'any 1992 es va editar una segona bibliografia, que actualitzava la base bibliogràfica prèvia a partir de les aportacions del quinquenni 1985-1991, en la qual van participar Cristóbal Urbano, Agustí Castellano i Joan Camós. A aquesta vocació recopilatòria corresponen les diverses edicions de *Ciutat singular, llibres plurals: autors i autores de l'Hospitalet*, un catàleg editat conjuntament amb la Llibreria Perutxo per primera vegada l'any 2003 i que va recollir les aportacions bibliogràfiques dels autors i autores hospitalencs. Va tenir continuïtat l'any 2004 amb el catàleg *Ciutat plural, llibres singulars: autors i autores de l'Hospitalet 2003-2004*, editada en aquest cas conjuntament amb la Biblioteca Central Tecla Sala i l'Ajuntament de l'Hospitalet i amb la col·laboració de nou de la Llibreria Perutxo. Un catàleg que conté la referència de 100 publicacions i 70 autors i autores. Aquest any 2009 s'ha publicat l'últim número d'aquesta sèrie: *Ciutat plural, llibres singulars. Autors i autores de l'Hospitalet 2007-2008*.

Entre els primers llibres que va editar el CEL'H, destaquen els estudis històrics, els primers dels quals es van publicar l'any 1985 realitzats per Joan Casas, *La formació de la indústria a l'Hospitalet. Els antecedents i la primera embranzida (1789-1890)*, i Pilar Massana, *L'Hospitalet a inicis del segle XVIII. Homes i terres: els cadastres de 1718 i 1724*. Tots dos tracten aspectes espacialment i cronològicament situats a l'Hospitalet dels segles XVIII-XIX. La migració, un tema tractat a bastament al llarg d'aquests 25 anys en diverses publicacions, va donar lloc a l'edició l'any 1986 d'un estudi innovador ja

que, des de la tècnica de l'entrevista, va recollir les autobiografies d'un grup d'immigrants que havien arribat en els decennis anteriors a l'Hospitalet (Jaume Botey, *Cinquanta-quatre relats d'immigració*). Dues publicacions més van dedicar-se a temes relacionats amb l'oci i el temps lliure de la població hospitalenca. L'any 1991 es van editar els *Quaderns de rock de l'Hospitalet* i l'any 1999 es va publicar l'estudi *Les festes majors a l'Hospitalet, barris Centre i Sant Josep*, per Agustí Larios i Carles Santacana, que tenia com a objectiu aproximar-se a la història d'aquests barris a través de com els seus habitants havien viscut les festes de la col·lectivitat. També sobre la història de la ciutat, però des d'una perspectiva més àmplia, constituint-se en un veritable manual d'història de la ciutat, l'any 1997 s'editava *Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur*, dirigida per Joan Camós i Carles Santacana i publicada en col·laboració amb l'Ajuntament de la ciutat. Es tracta d'una obra col·lectiva realitzada per historiadors i historiadores de la ciutat, especialitzats en les diferents etapes històriques que l'estructuren.

Però, juntament amb aquestes publicacions sobre aspectes concrets de la ciutat, uns anys després de la constitució del CEL'H es va voler engegar una col·lecció, *Quaderns d'Estudi*, amb vocació de constituir-se en una publicació periòdica. L'any 1987 es va publicar el primer número i, de llavors ençà, s'han publicat articles d'àmbits diversos en el camp de la història, l'economia, la sociologia, la geografia, la demografia, l'antropologia..., amb un denominador comú: abordar i analitzar l'Hospitalet tant pel que fa al seu passat com pel que fa a les seves perspectives de futur. La sèrie *Quaderns d'Estudi* pretén respondre a les necessitats de la ciutat i que els continguts estiguin en relació amb la dinàmica històrica i present de la nostra societat. S'han combinat en els diferents números els monogràfics, sobre temàtiques que s'han considerat d'especial rellevància per a la ciutat, amb els números de caràcter miscel·lani, que permeten difondre treballs diversos sobre aspectes prou variats de l'Hospitalet. Malgrat tenir una vocació anual, els diversos números s'han anat publicant depenent de les

Els socis i les sòcies del CEL'H recullen el seu exemplar del llibre *Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur*. (Arxiu)

PER SANT JORDI, UN LLIBRE DEL CEL'H...

Amb l'entrega d'aquesta butlleta, com a soci o sòcia, podràs recollir el llibre *Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur* el dia 22 d'abril de 1997, al Centre Barradas.

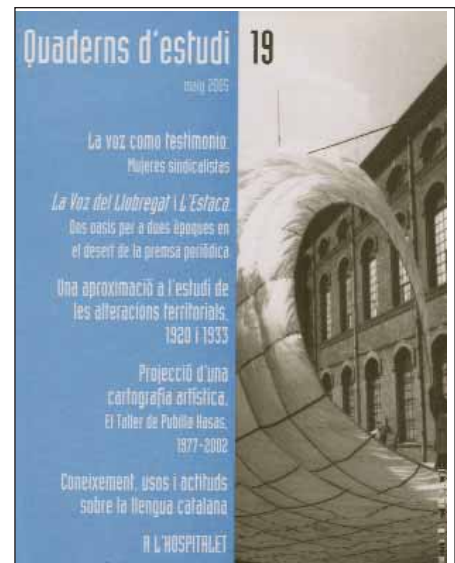
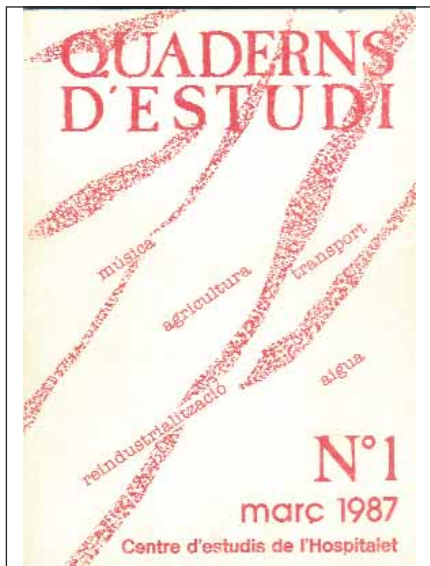

Maniscol'97. Cartell Festes Primavera

recerques o estudis en curs, les prioritats de treball del CEL'H, així com els recursos disponibles en cada moment.

Els primers números van ser miscel·lànies que van tractar temàtiques diverses, encara que destaquen els articles dedicats als barris, el treball, l'associacionisme o la immigració, entre d'altres. Alguns dels primers números miscel·lanis –des del *Quaderns d'Estudi 1* al *Quaderns d'Estudi 8*, excepte el *Quaderns d'Estudi 5*– recullen en part les comunicacions i les ponències presentades a la XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos que es va celebrar l'any 1986.

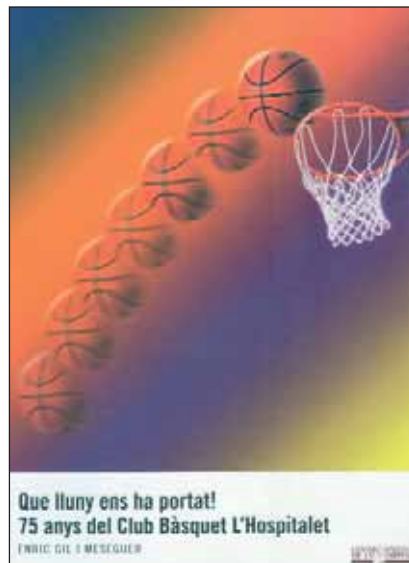
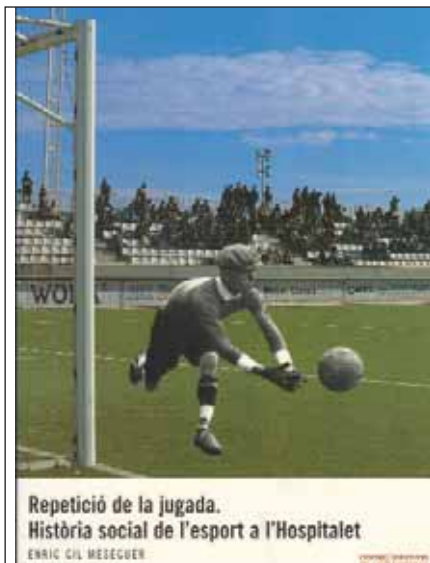
Els monogràfics realitzats fins al moment han estat dedicats a temes força diversos: el primer monogràfic va ser el *Quaderns d'Estudi 5* (1988) i va començar una llarga sèrie en què es va prioritzar la publicació de monogràfics davant dels números miscel·lanis. Aquest primer monogràfic va recollir les diverses ponències que es van presentar a L'Hospitalet: Quina Comarca? Jornades sobre l'Hospitalet en l'Organització Territorial de Catalunya (del 14 al 16 d'abril de 1988), un debat sobre la vinculació o no de l'Hospitalet amb la comarca del Barcelonès o la seva inclusió dins de la comarca del Baix Llobregat, en un moment de redefinició dels límits comarcals a Catalunya. Els següents tres monogràfics es van editar a principis dels anys 90 i van recollir els resultats dels tallers que es van realitzar sobre l'evolució del moviment associatiu en diversos barris de la ciutat. Els primers que es van publicar van ser sobre el barri del Gornal (*Quaderns d'Estudi 9*, 1990) i el barri de Bellvitge (*Quaderns d'Estudi 10*, 1991). El *Quaderns d'Estudi 11* tanca aquest conjunt de monogràfics l'any 1995, en aquest cas tractant l'associacionisme als barris de Collblanc-la Torrassa entre els anys 1960-1980. El *Quaderns d'Estudi 12* (1995-1996) va tractar els moviments antifranquistes a l'Hospitalet durant el període de la transició, en aquest cas recollint les aportacions a una taula rodona realitzada l'estiu de 1995 i organitzada pel CEL'H amb el suport del grup que havia acollit el Centre d'Estudis, L'Hospitalet Antifranquista. Els *Quaderns d'Estudi 13-14* (1996) i el número 15 (1996) van tractar sobre diferents as-

pectes de l'oci de la població hospitalenca: els cinemes a la ciutat i l'ús i l'associacionisme al voltant del món de la bicicleta, respectivament. El primer realitzat en col·laboració amb el Cine Club l'Hospitalet. El *Quaderns d'Estudi* 16 (1999) també va ser un monogràfic sobre un dels temes que ha acaparat més atenció en la producció editorial, la migració, en aquest cas centrant-se en les manifestacions culturals d'una de les comunitats més importants de la ciutat, la població d'origen andalús. El *Quaderns d'Estudi* 17 (2001) es va constituir com una plataforma per difondre les ponències presentades a les jornades L'Hospitalet, 75 Anys de Ciutat. El Segle XX a Debat, així com les conclusions dels diferents seminaris preparatoris que el CEL'H va organitzar prèviament. El *Quaderns d'Estudi* 18 (2002) es va plantejar com un número monogràfic que, amb el títol: *L'habitatge a l'Hospitalet*, es va centrar sobre un tema de gran preocupació a la ciutat. La publicació es va complementar amb una ronda d'entrevistes a diversos agents socials, incloses en un annex. El *Quaderns d'Estudi* 20 (2008) ha estat de nou un monogràfic sobre la migració, en concret sobre les diferents migracions passades i actuals a l'Hospitalet.

En els últims anys s'ha volgut recuperar l'edició de números miscel·lanis. Un bon exemple són els *Quaderns d'Estudi* 19 (2005) i el *Quaderns d'Estudi* 21 (2009). Això respon a la voluntat del consell de redacció d'intentar combinar l'edició de monogràfics amb les miscel·lànies per donar difusió a aquelles recerques sobre temàtiques a vegades menys tractades i sobre les quals possiblement no s'editarà tot un número amb diferents articles sobre el tema.

L'any 2000 es va iniciar un nou format de publicacions que, sota el nom de «Recerques», tenia com a objectiu publicar estudis i treballs monogràfics de recerca sobre l'Hospitalet. Tots ells seguint uns criteris formals comuns. El primer volum de la col·lecció, un estudi sobre la migració en temps dels franquisme a la ciutat, es va publicar l'any 2000 i es titulava: *Similituds i diferències. La immigració dels anys 60 a l'Hospitalet* (Clara Carme Parramon). Els tres números següents van tractar sobre diversos aspectes de la història de l'esport a la ciutat i han comptat amb l'ajut de l'important

moviment associatiu i esportiu que existeix a la ciutat: *Repetició de la jugada. Història social de l'esport a l'Hospitalet* (Enric Gil), publicat l'any 2000 i que va comptar amb el suport de diverses associacions i clubs esportius hospitalencs a part de l'Àrea d'Esports de l'Ajuntament de l'Hospitalet i de l'Àrea d'Esports de la Diputació de Barcelona; *De la UEC al Club Muntanyenc. 50 anys d'excursionisme a L'Hospitalet* (Josep Ribas), l'any 2002, en aquest cas editat conjuntament amb el Club Muntanyenc per celebrar el seu 50è aniversari, i, finalment, *Que lluny ens ha portat! 75 anys del Club Bàsquet l'Hospitalet* (Enric Gil), l'any 2004, editat conjuntament amb el Club Basquet l'Hospitalet.

L'últim número de la col·lecció, publicat l'any 2007, ha estat: *L'Hospitalet lloc de memòria. Exili, deportació, repressió i lluita antifranquista*. Es tracta d'un llibre que presenta el treball d'investigació del Centre d'Estudis de l'Hospitalet, en el qual es recull la feina d'historiadors, antropòlegs, periodistes i testimonis, amb la finalitat de recuperar la memòria històrica, donar veu a homes i dones que van patir la repressió franquista i que, ja abans de 1970, estaven liderant la lluita contra la dictadura. Dins del CEL'H es va crear el Grup de Recerca i Anàlisi de l'Antifranquisme (GRALHA) que, coordinat per Joan Camós, va sistematitzar i analitzar el període de 1939 a 1970 sobre l'antifranquisme a l'Hospitalet, a partir de fonts orals, la recollida de les quals havia coordinat l'Arxiu Històric. El componen dues parts ben diferenciades, en la primera, Josep Ribas i Enric Gil recullen el testimoni de 54 hospitalencs deportats als camps de concentració nazis. La segona part del llibre, que inclou l'aportació de Jordi Cànovas sobre els 23 hospitalencs afusellats al Camp de la Bota, analitza els moviments antifranquistes de l'Hospitalet -treball realitzat pel GRALHA- d'acord amb les vivències de 46 testimonis i, en la part final, recull les seves biografies.

L'últim estudi al qual fem referència és *L'Hospitalet és escola*, una sèrie de materials didàctics i lúdics en 4 volums de fitxes, que contenen, a més, contes, jocs, CD, guies de música i una carpeta de plànols, i que va ser editat conjuntament amb el Casalet. Un material que es posava a disposició de les escoles de la ciutat com a eina educa-

Josep Ribas signa exemplars del seu llibre *De la UEC al Club Muntanyenc. 50 anys d'excursionisme a l'Hospitalet*, el dia de la presentació. (Arxiu)

tiva per conèixer i treballar la seva realitat territorial més pròxima, la ciutat de l'Hospitalet. Aquests materials es van publicar per primera vegada l'any 1998 i tenen una segona edició l'any 2000 en format CD-ROM.

A part d'aquesta tasca editorial del CEL'H, des dels seus inicis l'entitat ha col·laborat amb altres editorials en la difusió de diversos estudis centrats en la història de l'Hospitalet, com és el cas de *L'Hospitalet, la història de tots nosaltres 1930-1936*, realitzat per Joan Camós i editat l'any 1986 per la Diputació de Barcelona, sobre aquell període clau en la història de la ciutat i del país que l'autor introdueix amb un repàs històric de l'Hospitalet del primer terç del segle. Posteriorment, els convulsos anys 30 i la Guerra Civil introdueixen la recerca de Carles Santacana sobre els processos de repressió exercits pel primer franquisme: *Victoriosos i derrotats: el franquisme a l'Hospitalet, 1939-1951*, un text editat l'any 1994 per Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Com es pot observar, la producció aquests anys ha estat àmplia malgrat les dificultats que comporta l'edició, la preparació dels textos i el cost de la publicació. Evidentment, es perfilen unes temàtiques prioritàries i queden molts temes inexplorats, que és el reflex de la recerca d'aquests últims 25 anys sobre la ciutat. Confiam poder continuar donant veu a tots aquells materials que han de permetre conèixer millor la ciutat i els seus habitants. I volem agrair a totes les persones i institucions –especialment a l'Ajuntament de l'Hospitalet, la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, la Fundació Jaume Bofill i algunes institucions financeres com La Caixa i Caixa de Catalunya, entre d'altres– que han col·laborat al llarg d'aquest període a fer possible cadascun dels materials que s'han editat.